

Útvar: Oddělení správních procesů v ochraně rostlin Č. j.: UKZUZ 008859/2023
Vyřizuje: Ing. Hana Chrápková
E-mail: hana.chrapkova@ukzuz.cz
Telefon: +420 606 043 480
Adresa: tř. Těřeškovové 2206/38, 734 01 Karviná Datum: 27.01.2023

Nařízení ÚKZÚZ o mimořádných rostlinolékařských opatřeních proti šíření škodlivého organismu GFDP – území neprosté

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (dále jen „ÚKZÚZ“), jako věcně příslušný správní úřad podle § 72 odst. 1 písm. e) zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“),

nařizuje

podle § 76 odst. 2 věty druhé, § 76 odst. 2 písm. a) a § 76 odst. 1 písm. a) zákona, v návaznosti na článek 17 a článek 18 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2031 o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin, v platném znění (dále jen „nařízení (EU) 2016/2031“) a článek 3, resp. přílohu II, část B písm. F) prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/2072, kterým se stanoví jednotné podmínky pro provádění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2031, pokud jde o ochranná opatření proti škodlivým organismům rostlin, v platném znění (dále jen „nařízení (EU) 2019/2072“) níže uvedené **mimořádné rostlinolékařské opatření** proti šíření fytoplazmy zlatého žloutnutí révy Grapevine flavescence dorée phytoplasma (dále jen „GFDP“) rostlinami révy *Vitis L.* určenými k pěstování (kromě osiva), v souladu s ustanovením bodu č. 19 přílohy VIII nařízení (EU) 2019/2072.

Čl. 1

Vymezení pojmů

Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

- a) „místem produkce rozmnožovacího materiálu“ – jakýkoliv provoz nebo soubor pozemků využívaný jako samostatná výrobní či hospodařící jednotka, sloužící k produkci rozmnožovacího materiálu révy;
- b) „MRO“ – mimořádná rostlinolékařská opatření;
- c) „pěstitelem rozmnožovacího materiálu révy“ – právnická nebo podnikající fyzická osoba, která pěstuje rozmnožovací materiál révy za účelem přemístování v rámci Unie;

- d) „rizikovými pozemky“ – území, které zahrnuje pozemky, které jsou nebo mohou být dle článku 18 odst. 1 písm. d) nařízení (EU) 2016/2031 zamořeny GFDP;
- e) „rozmnožovacím materiálem révy“ – rostliny k dalšímu pěstování révy *Vitis L.* (dále jen „réva“), kromě osiva;
- f) „stanovištěm produkce rozmnožovacího materiálu révy“ – přesně vymezená část místa produkce, která je z fytosanitárních důvodů obhospodařována jako samostatná jednotka.

Čl. 2

Stanovení území, na něž se mimořádná rostlinolékařská opatření vztahují

(1) Jako **rizikové pozemky** se stanovují:

- a) **rizikové pozemky Bavy 2023** zahrnující pozemek parc. č. 1568 v k. ú. Bavy, dle LPIS čtverec 600-1200, kde byla v roce 2022 nalezena rostlina plaménku plotního, u které byl laboratorně potvrzen výskyt GFDP, a další pozemky v jeho blízkém okolí určené k pěstování révy (vinice) a ty, na kterých se vyskytuje plamének plotní, který je hostitelskou rostlinou GFDP. Rizikové pozemky Bavy 2023 jsou vyznačené na mapě v příloze č. 1 tohoto nařízení.

a

- b) **rizikové pozemky Bulhary 2023** zahrnující pozemky v k. ú. Bulhary, dle LPIS čtverec 590-1200, vyznačené na mapě v příloze č. 2 tohoto nařízení, kde byly v letech 2021 a 2022 nalezeny rostliny révy a plaménku, u nichž byl laboratorně potvrzen výskyt GFDP, a další pozemky v jejich blízkém okolí, určené k pěstování révy (vinice) a pozemky s výskytem plaménku plotního. Jedná se o veškeré vinice v zamořené zóně (dle dílů půdních bloků vedených v evidenci zemědělské půdy podle uživatelských vztahů LPIS /dále jen „DPB“/ i dle parcelních čísel).

(2) Jako **zamořené zóny** se stanovují:

- a) **zamořená zóna Bavy 2023** zahrnující rizikové pozemky Bavy 2023 podle odstavce 1 písm. a) a území sahající do 50 m od společné vnější hranice rizikových pozemků Bavy 2023 (celková plocha 15,69 ha), mapa s vyznačením zamořené zóny Bavy je přílohou č. 1 tohoto nařízení,
- b) **zamořená zóna Bulhary 2023** zahrnující rizikové pozemky Bulhary 2023 podle odstavce 1 písm. b) a území sahající do 50 m od společné vnější hranice rizikových pozemků Bulhary 2023 (celková plocha 162,93 ha), mapa s vyznačením zamořené zóny Bulhary je přílohou č. 2 tohoto nařízení,
- c) **zamořená zóna Perná 2022** zahrnující pozemek DPB č. 1025/11 (dle LPIS čtverec 600-1200) v k. ú. Perná, kde byl laboratorně potvrzen výskyt GFDP v roce 2021 a území sahající do 50 m od vnější hranice tohoto pozemku (celková výměra 7,03 ha), mapa s vyznačením zamořené zóny Perná je přílohou č. 3 tohoto nařízení a
- d) **zamořená zóna Oleksovičky 2022** zahrnující pozemek DPB č. 2509/3 (dle LPIS čtverec 630-1200) v k. ú. Oleksovičky, kde byl v roce 2021 laboratorně potvrzen

výskyt GFDP, dále pozemek DPB č. 2509/5 (dle LPIS čtverec 630-1200) v k. ú. Oleksovičky a území sahající do 50 m od společné vnější hranice těchto pozemků (celková výměra 22,54 ha), mapa s vyznačením zamořené zóny Oleksovičky je přílohou č. 4 tohoto nařízení.

- (3) Jako **nárazníkové zóny** se stanovují území do vzdálenosti 1 500 m od vnější hranice jednotlivých zamořených zón, jak jsou vymezeny v odstavci 2. Mapy s vyznačením nárazníkových zón Bavy 2023, Bulhary 2023, Perná 2022 a Oleksovičky 2022 jsou součástí příloh č. 5 až 7 tohoto nařízení.
- (4) **Vymezenými územími** jsou území tvořená zamořenými a nárazníkovými zónami. Mapy s vyznačením vymezených území jsou přílohami č. 5 až 7 tohoto nařízení a též jsou znázorněny v [LPIS](#) (vrstva „MRO“).
- (5) **Ohroženými zónami** se stanovují území ve vzdálenosti do pěti kilometrů od společné vnější hranice každého ze čtyř vymezených území (ohrožená zóna Bavy, ohrožená zóna Bulhary, ohrožená zóna Perná a ohrožená zóna Oleksovičky).
- (6) ÚKZÚZ stanovuje dvě **území v rámci České republiky, která nejsou prostá GFDP** a to:
- a) území, které není prosté GFDP Bavy/Bulhary/Perná a
 - b) území, které není prosté GFDP Oleksovičky.
- Vždy se jedná pouze o plochu na území České republiky.
- (7) Území, která nejsou prostá GFDP jsou tvořena jednotlivými zamořenými zónami, nárazníkovými zónami a ohroženými zónami. Mapy se znázorněním zamořených zón jsou přílohami č. 1 až 4 tohoto nařízení. Mapy se společným vyznačením zamořených a nárazníkových zón neboli vymezených území jsou přílohami č. 5 až 7 tohoto nařízení. Mapy se znázorněním území, které není prosté GFDP jsou přílohami č. 8 a 10 tohoto nařízení a též jsou znázorněny v [LPIS](#) (vrstva „MRO“).
- (8) Část území, které není prosté GFDP Bavy/Bulhary/Perná o rozloze 263,91 km² vzniklo průnikem tří území zahrnujících:
- a) zamořenou zónu Bavy 2023, nárazníkovou zónu Bavy 2023 a ohroženou zónu Bavy 2023 (čili zamořenou zónu Bavy 2023 a území sahající do 6,5 km od vnější hranice této zamořené zóny);
 - b) zamořenou zónu Bulhary 2023, nárazníkovou zónu Bulhary 2023 a ohroženou zónu Bulhary 2023 (čili zamořenou zónu Bulhary 2023 a území sahající do 6,5 km od vnější hranice této zamořené zóny);
 - c) zamořenou zónu Perná 2022, nárazníkovou zónu Perná 2022 a ohroženou zónu Perná 2022 (čili zamořenou zónu Perná 2022 a území sahající do 6,5 km od vnější hranice této zamořené zóny).

Území je znázorněno na mapě v příloze č. 8 tohoto nařízení; v příloze č. 9 tohoto nařízení je mapa tohoto území s vyznačením jednotlivých zón CHKO Pálava.

- (9) Část území, které není prosté GFDP Oleksovičky o rozloze 100,98 km² zahrnuje zamořenou zónu Oleksovičky 2022, nárazníkovou zónu Oleksovičky 2022 a ohroženou zónu Oleksovičky 2022 (čili zamořenou zónu Oleksovičky 2022 a území sahající do 6,5 km od vnější hranice této zóny). Mapa tohoto území je přílohou č. 10 tohoto nařízení.
- (10) Území České republiky, které není uvedeno v odstavci 6 až 9 se považuje za oblast, o níž je známo, že je prostá GFDP ve smyslu ustanovení bodu č. 19 písm. a) přílohy VIII nařízení (EU) 2019/2072.

Čl. 3

Mimořádné rostlinolékařské opatření na území, které není prosté GFDP v ČR

Podle § 76 odst. 1 písm. a) zákona se nařizuje, že z území, které není prosté GFDP, tak jak ho stanovuje čl. 2 odst. 6 tohoto nařízení, smějí být přemísťovány rostliny révy *Vitis L.* určené k pěstování, kromě osiva, pouze tehdy, pokud splňují podmínky stanovené v bodě č. 19 písm. b) nebo c) přílohy VIII nařízení (EU) 2019/2072, nebylo-li ze strany ÚKZÚZ nařízeno jinak.

Čl. 4

Odůvodnění

Škodlivý organismus GFDP se podle přílohy II části B, bodu F nařízení (EU) 2019/2072 řadí mezi karanténní škodlivé organismy pro EU, jejichž výskyt je na území EU znám. Cílem MRO je z důvodu opakovaného potvrzeného výskytu GFDP na území ČR zabránění jejího dalšího šíření, resp. její eradikace. Při výskytu GFDP ve vinicích dochází rychle k významným hospodářským škodám. Výnosy se snižují, stejně jako vitalita rostlin i kvalita vína, neboť hrozny napadených rostlin mají vysoký obsah kyselin a nízký obsah cukru. V případě, že se neprovádí ošetřování proti přenašečům, se počet napadených rostlin může zvýšit každoročně desetkrát a může v závislosti na dalších faktorech brzy dosáhnout 80–100 %. Hlavními hostiteli GFDP jsou réva vinná (*Vitis vinifera*) a další rostliny rodu réva (*Vitis* spp.), dalšími hostiteli jsou plamének plotní (*Clematis vitalba*), líska obecná (*Coryllus avellana*), olše lepkavá (*Alnus glutinosa*), pajasan žláznatý (*Ailanthus altissima*) a rostliny rodu vrba (*Salix* spp.).

GFDP se šíří na delší vzdálenost prostřednictvím rostlin révy určených k pěstování, na kratší vzdálenosti hmyzem. Nejvýznamnějším přenašečem v ČR je křísek révový (*Scaphoideus titanus*), invazní organismus, který byl do Evropy zavlečen ze Severní Ameriky, kde je polyfágem. V Evropě se živí především na révě, na které probíhá celý jeho životní cyklus.

Křísek révový je od roku 2005 monitorován na území ČR, jeho výskyt byl poprvé potvrzen na území jižní Moravy v roce 2016. V současné době se tento křísek ve vinařské oblasti Morava vyskytuje pravidelně v okresech Znojmo, Břeclav, Brno-venkov, Vyškov, Hodonín, Uherské Hradiště, Zlín. Doposud nebyl výskyt kříška révového zjištěn, přes prováděný úřední průzkum ÚKZÚZ, ve vinařské oblasti Čechy. Monitoring výskytu GFDP je na území ČR

prováděn také již od roku 2005. V letech 2021 a 2022 byl opakovaně prokázán výskyt GFDP na území jižní Moravy, a to k. ú. Oleksovičky na Znojemsku v rostlině révy, k. ú. Perná a k. ú. Bavory na Břeclavsku v rostlinách plaménku plotního a opakovaně v k. ú. Bulhary na Břeclavsku v rostlině révy a ve 2 rostlinách plaménku plotního.

S ohledem na vysoké riziko bezprostředního šíření GFDP z místa jejího prokázaného výskytu a na možnou existenci případných dalších ohnisek výskytu GFDP v okolí místa jejího prokázaného výskytu, se stanovuje zamořená zóna vždy do vzdálenosti 50 m od společné hranice pozemků, které jsou nebo mohou být dle článku 18 odst. 1 písm. d) nařízení (EU) 2016/2031 zamořeny GFDP, tzv. zamořené/rizikové pozemky.

S ohledem na nové úředně potvrzené výskyty GFDP ÚKZÚZ nově stanovil jednotlivé zamořené zóny a nařídil prostřednictvím individuálních rozhodnutí jednotlivým vlastníkům/uživatelům pozemků, kde se nacházely pozitivně testované rostliny, MRO zahrnující likvidaci pozitivně testovaných rostlin.

ÚKZÚZ nově stanovil jednotlivé zamořené zóny a nařídil prostřednictvím individuálních rozhodnutí jednotlivým vlastníkům/uživatelům pozemků, kde se nacházely pozitivně testované rostliny, MRO zahrnující likvidaci pozitivně testovaných rostlin. V rámci navazujícího vymezovacího průzkumu bude likvidace případných dalších pozitivně testovaných rostlin probíhat po celou dobu platnosti jednotlivých MRO.

K zamezení šíření GFDP se dále stanovují nárazníkové zóny vždy do vzdálenosti 1500 m od společné vnější hranice zamořené zóny. Vzdálenosti 50 m a 1 500 m byly zvoleny na základě vědecky podložených studií o šíření GFDP a jejího přenašeče. V zamořených a nárazníkových zónách (vymezená území) byla vlastníkům/uživatelům pozemků mimo intravilány obcí, na nichž roste vinná réva, a to včetně pěstitelů rozmnožovacího materiálu révy – zde i v rámci intravilánu obcí, nařízena MRO prostřednictvím nařízení ÚKZÚZ, a to insekticidní ošetření proti křísku révovému, který je hlavním přenašečem GFDP. Ošetření je nutné provádět v roce 2023 a v následujících letech, po dobu platnosti nařízení. Jedná se o nařízení č. j. UKZUZ 008856/2023 ze dne 27.01.2023 (vymezené území Bulhary) a č. j. UKZUZ 008858/2023 ze dne 27.01.2023 (vymezené území Bavory) Smyslem MRO je jednak eradikace GFDP v místech zjištěného výskytu tohoto patogenu, jednak zabránění jejího dalšího šíření.

Nařízení (EU) 2019/2072 stanovuje v bodě č. 19 přílohy VIII zvláštní fytosanitární požadavky pro přemísťování rostlin révy *Vitis* L. k pěstování v rámci území Evropské unie, s ohledem na zabránění šíření GFDP. Tyto požadavky se liší podle toho, zda byly rostliny révy k pěstování vypěstovány v oblasti, o níž je známo, že je prostá GFDP, či nikoliv. Protože byl v letech 2021 a 2022 na území ČR opakovaně potvrzen výskyt GFDP, je nezbytné aktualizovat stanovené území, které již nelze považovat za území prosté GFDP a na které se vztahují požadavky bodu 19 písm. b) a c) nařízení (EU) 2019/2072, tj. že rostliny k pěstování pocházejí ze stanoviště produkce, kde:

- na rostlinách *Vitis* spp. nebyly na stanovišti produkce a v jeho bezprostředním okolí pozorovány příznaky výskytu organismu GFDP od začátku posledního ukončeného vegetačního období a v případě rostlin používaných k rozmnožování *Vitis* spp. nebyly na rostlinách *Vitis* spp. na stanovišti produkce a v jeho bezprostředním okolí

pozorovány příznaky výskytu organismu GFDP od začátku posledních dvou ukončených vegetačních období,

- se provádí monitorování přenašečů a vhodná ošetření za účelem regulace přenašečů organismu GFDP,
- neobdělávaný porost *Vitis* L. v bezprostředním okolí stanoviště produkce je během vegetačního období monitorován na příznaky výskytu organismu GFDP a v případě příznaků výskytu byl porost vytrhán nebo otestován a shledán prostým organismu GFDP,
- nebo prošly vhodným ošetřením horkou vodou podle mezinárodních standardů.

Rozsah tohoto území musí vycházet z principu předběžné opatrnosti, založeného na skutečnosti, že GFDP se na delší vzdálenosti může šířit právě přemísťováním rostlin révy určených k pěstování. Hrozí tak riziko zavlečení GFDP z oblastí jejího potvrzeného výskytu rozmnožovacím materiálem révy do oblastí pěstování révy na jihu Moravy, kde se dosud nevyskytuje, a do oblastí pěstování révy v západní části ČR.

Příčinu výskytu GFDP na území ČR se nepodařilo prokázat, nicméně nelze vyloučit, že GFDP byla do lokalit jejího potvrzeného výskytu zavlečena již před rokem 2021. Na výskuty zjištěné v roce 2022 bude v jejich okolí ve vhodném ročním období navazovat vymezení průzkum k ověření případné další přítomnosti GFDP, kterou s ohledem na možný přenos infikovanými jedinci běžně se v oblasti vyskytujícího kříška révového, nelze vyloučit. Podle vědecky podložených údajů je křísek révový schopen se ročně šířit od několika set metrů až do 10 km (v přímořských oblastech, kde využívá vzdušných proudů).

Na základě těchto údajů a s přihlédnutím k situaci popsané výše je rozsah území, které nelze považovat za prosté GFDP stanoven jako území, které není prosté GFDP a které je tvořeno zamořenou zónou, nárazníkovou zónou a ohroženou zónou, kde ohrožená zóna představuje území do vzdálenosti 5 km od vnější hranice nárazníkové zóny. Na území České republiky se stanovují dvě území, která nejsou prostá GFDP, a to území, které není prosté GFDP Bavorsky/ Bulharsky/Perná, a území, které není prosté GFDP Oleksovičky. Kromě těchto dvou území je ostatní území České republiky považováno za oblast prostou GFDP.

Odůvodnění opatření nařízených v území, které není prosté GFDP

Opatření nařízená prostřednictvím MRO vycházejí z fyto-sanitárních požadavků pro přemísťování rozmnožovacího materiálu révy, daných přílohou VIII, bod č. 19 nařízení (EU) 2019/2072. Pěstitelé rozmnožovacího materiálu révy, kteří budou své porosty (stanoviště produkce) v oblastech, které nejsou prosté GFDP, registrovat, musí splňovat podmínky pro přemísťování rozmnožovacího materiálu révy podle požadavků uvedených v bodě 19. písm. b) a c) přílohy VIII nařízení (EU) 2019/2072.

V případě, že povinná osoba v území, které není prosté GFDP, použije insekticidní ošetření proti křísku révovému na území zvláště chráněných území, v tomto případě CHKO Pálava, musí postupovat v souladu se všemi ustanoveními zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně přírody“). Podle § 26 odst. 3 písm. a) zákona o ochraně přírody je na území první a druhé zóny chráněné krajinné oblasti zakázáno hospodařit na pozemcích mimo zastavěná území obcí způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit podstatné změny

v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů anebo nevratně poškozovat půdní povrch, používat biocidy, měnit vodní režim či provádět terénní úpravy značného rozsahu. Před provedením aplikace přípravku v I. nebo II. zóně CHKO, je nutné získat „územní“ výjimku dle § 43 zákona o ochraně přírody. Také je třeba s ohledem na vyšší riziko možného dotčení zvláště chráněných druhů rostlin nebo živočichů brát v potaz ustanovení § 50 odst. 2 zákona o ochraně přírody a postupovat dle § 56 zákona o ochraně přírody. V případě, že dojde ke škodlivému zásahu do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů nebo jejich usmrcení, hrozí ze strany orgánu ochrany přírody sankce.

V zamořených a nárazníkových zónách bude v roce 2023 a 2024 ze strany ÚKZÚZ proveden podrobný vymežovací průzkum s cílem odhalit případná další ohniska výskytu GFDP. Pokud v letech 2023 a 2024 nebude laboratorně potvrzen další výskyt GFDP, nařízená MRO se zruší. Pokud bude v letech 2023 a 2024 laboratorně potvrzen výskyt GFDP na pozemku mimo dosud stanovené „rizikové pozemky“, hranice zón výskytu se patřičným způsobem přezkoumají a změní, tedy stávající nařízení o MRO bude zrušeno a budou nařízena nová opatření v odlišné zóně výskytu, odpovídající novým laboratorně potvrzeným výskytům GFDP.

Čl. 5

Sankce

Za porušení povinností stanovených tímto nařízením může ÚKZÚZ uložit pokutu právnickým a podnikajícím fyzickým osobám podle ustanovení § 79h odst. 1 písm. a) nebo b) zákona do výše 6 000 000 Kč.

Čl. 6

Zrušovací ustanovení

Podle § 76 odst. 4 písm. a) zákona se **ruší nařízení ÚKZÚZ o mimořádných rostlinolékařských opatřeních** proti šíření fytoplazmy zlatého žloutnutí révy Grapevine flavescence dorée phytoplasma rostlinami révy *Vitis* spp. určenými k pěstování (kromě osiva) na území, které není prosté tohoto škodlivého organismu **č. j.: UKZUZ 079301/2022 ze dne 09.05.2022.**

Čl. 7

Účinnost

Toto nařízení ÚKZÚZ nabývá účinnosti počátkem patnáctého dne následujícího po dni jeho vyhlášení; za den jeho vyhlášení se považuje den jeho zveřejnění ve Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů.

Ing. Daniel Jurečka

ředitel ÚKZÚZ

Přílohy

1. Příloha č. 1: Mapa zamořené zóny Bavorsy 2023 s vyznačením rizikových pozemků
2. Příloha č. 2: Mapa zamořené zóny Bulhary 2023 s vyznačením zamořené zóny Bulhary 2022 a mapa zamořené zóny Bulhary 2023 s vyznačením rizikových pozemků
3. Příloha č. 3: Mapa zamořené zóny Perná 2022
4. Příloha č. 4: Mapa zamořené zóny Oleksovičky 2022
5. Příloha č. 5: Mapa překryvu vymezeného území Perná 2022 a vymezeného území Bavorsy 2023
6. Příloha č. 6: Mapa vymezeného území Bulhary 2023
7. Příloha č. 7: Mapa vymezeného území Oleksovičky 2022
8. Příloha č. 8: Mapa území, které není prosté GFDP - Bavorsy/Bulhary/Perná
9. Příloha č. 9: Mapa území, které není prosté GFDP - Bavorsy/Bulhary/Perná s vyznačením jednotlivých zón CHKO Pálava
10. Příloha č. 10: Mapa území, které není prosté GFDP - Oleksovičky